

Pohjoismaiden hallitusten vastaus kysymykseen E 21/2024 valkoisen nuuskan nikotiinipitoisuudesta

Pohjoismaiden neuvoston jäsen Kim Berg (S) on kysynyt Pohjoismaiden hallituksilta, kuinka paljon ne tekevät yhteistyötä valkoista nuuskaa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi ja katsovatko ne, että Pohjoismaiden välinen sopimus valkoisen nuuskan sisältämän nikotiinin enimmäispitoisuudesta tuottaisi pohjoismaista hyötyä.

Pohjoismaiden hallitusten vastaus

Tupakka-alalla on jo pitkään ollut voimassa yhtenäinen lainsäädäntö EU-tasolla, muun muassa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/40/EU, annettu 3. huhtikuuta 2014, tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden valmistamista, esittämistapaa ja myyntiä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä sekä direktiivin 2001/37/EY kumoamisesta (ns. tupakkatuotedirektiivi). Tämä lainsäädäntö ei koske tupakattomia nikotiinipusseja eli ns. valkoista nuuskaa tai nikotiininuuskaa. Täten kukin jäsenvaltio samoin kuin muut

Pohjoismaat voivat muokata maidensa kansanterveyspolitiikkaa omien priorisointiensa ja preferenssiensä pohjalta.

Kuten kysymyksen esittäjä on kuvaillut, useissa Pohjoismaissa ollaan parhaillaan luomassa sääntelyä tupakattomien nikotiinipussien korkeimmista sallituista nikotiinipitoisuuksista. Ruotsissa virallinen selvitysryhmä on ehdottanut rajaksi 12 mg/g. Ennen ehdotuksensa esittämistä ryhmä kartoitti muissa maissa sovellettavia nikotiinipitoisuuksia ja tutki tilannetta muun muassa Islannissa, Suomessa, Norjassa ja Tanskassa. Tanskan hallituksen mukaan on tärkeää varmistaa lasten ja nuorten terveyden korkea suojelutaso, ja se edellyttää tupakka- ja nikotiinituotteita koskevaa kunnianhimoista sääntelyä. Tästä syystä Tanskan hallitus on hiljattain ehdottanut nikotiinin ylärajaksi 9 milligrammaa yhtä annospussia kohden. Ehdotus oli lausuntokierroksella 30. elokuuta 2024 alkaen 30. syyskuuta 2024 asti. Islannin terveysministeri on asetuksen nojalla päättänyt, että nikotiinituotteiden sisältämän nikotiinin enimmäispitoisuus saa olla 20 milligrammaa yhtä grammaa kohden, mutta päätös on tarkistettavana. Ahvenanmaan maakunnan hallitus on ehdottanut Ahvenanmaan tupakkalakiin muutosta, joka kieltäisi sellaisten nikotiinituotteiden myynnin, joiden nikotiinipitoisuus on yli 10 milligrammaa annospussia kohden nikotiinin välittömän toksisen vaikutuksen (etenkin lapsilla nieltynä), terveydelle haitallisen vaikutuksen ja mahdollisen riippuvuuden kehittymisen minimoimiseksi. Suomen

hallituksen esityksessä, joka lähetettiin lausuntokierrokselle 25. marraskuuta 2024, rajaksi ehdotetaan 16,6 milligrammaa yhtä grammaa kohden.

Nikotiini on voimakkaasti riippuvuutta aiheuttava aine, joka vaikuttaa elimistön palkitsemisjärjestelmään. On erityisen tärkeää ryhtyä toimenpiteisiin lasten ja nuorten suojelemiseksi nikotiinin riippuvuutta aiheuttavilta terveysvaikutuksilta.

Pohjoismainen hyvinvointikeskus on saanut Pohjoismaiden ministerineuvostolta tehtäväksi kartoittaa lasten ja nuorten nikotiinituotteiden käyttöä Pohjoismaissa. Raportti julkaistaan vuoden 2025 alussa. Pohjoismaiden virkamiehet vaihtavat myös säännöllisesti tietoja ja kokemuksia keskenään.

Kaikille Pohjoismaille yhteinen nikotiinin raja-arvo voisi suojella lapsia ja nuoria ja pienentää lasten ja nuorten mahdollisuuksia ostaa valkoista nuuskaa toisesta Pohjoismaasta, jossa korkeampi nikotiinipitoisuus on sallittu, ja samalla helpottaa rajakauppaa.

Pohjoismaat ovat eri vaiheissa työssään tupakattomien nikotiinipussien sisältämän nikotiinin enimmäispitoisuuden sääntelemiseksi. Työssä vaalitaan kansanterveysalan kansallista itsemääräämisoikeutta. Pohjoismaiden hallitusten arvion mukaan ei ole ajankohtaista käynnistää pohjoismaista yhteistyötä yhteisen enimmäisnikotiinipitoisuuden saamiseksi tupakattomille nikotiinipusseille odotettaessa Pohjoismaisen

hyvinvointikeskuksen raporttia, joka voi antaa lisätietoa tilanteesta Pohjoismaissa.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus toteaa kuitenkin seuraavaa. Ei ole olemassa yhteistä pohjoismaista linjausta nikotiinipussien sisältämän nikotiinin enimmäispitoisuudesta, mikä aiheuttaa haasteita rajat ylittävälle kaupalle ja tuonnille myös Suomen ja Ahvenanmaan välillä. Ahvenanmaan elinkeinoelämän järjestö Ålands Näringsliv esittää lausunnossaan, että toisistaan poikkeavat korkeimmat sallitut nikotiinipitoisuudet saavat kuluttajat hakeutumaan toisiin Pohjoismaihin, joissa on mahdollista ostaa vahvempia nikotiinituotteita. Tämän seurauksena paikallisten kauppojen myynti pienenisi ja myynnistä saatavat tulot jäisivät saamatta, ja samaan aikaan kyseisten tuotteiden kulutus pysyisi kuitenkin samalla tasolla. Maakunnan hallitus katsoo, että nyt olisi sopiva ajankohta sopia yhteisestä pohjoismaisesta tupakattomien nikotiinipussien nikotiinipitoisuutta koskevasta linjauksesta. Yhtenäiset säännöt ovat tärkeitä kaupan ja rajatarkastusten helpottamiseksi, kansanterveyden vahvistamiseksi sekä yrityksille ja kuluttajille suunnattujen selkeiden suuntaviivojen luomiseksi. Yhtenäistäminen takaa oikeudenmukaiset edellytykset, vähentää rajat ylittäviä ongelmia ja lisää kansalaisten turvallisuutta.

Tukholmassa 5. joulukuuta 2024

Jakob Forssmed